

(Fortsættelse 57):

MIT DAGLIGE ARBEJDE

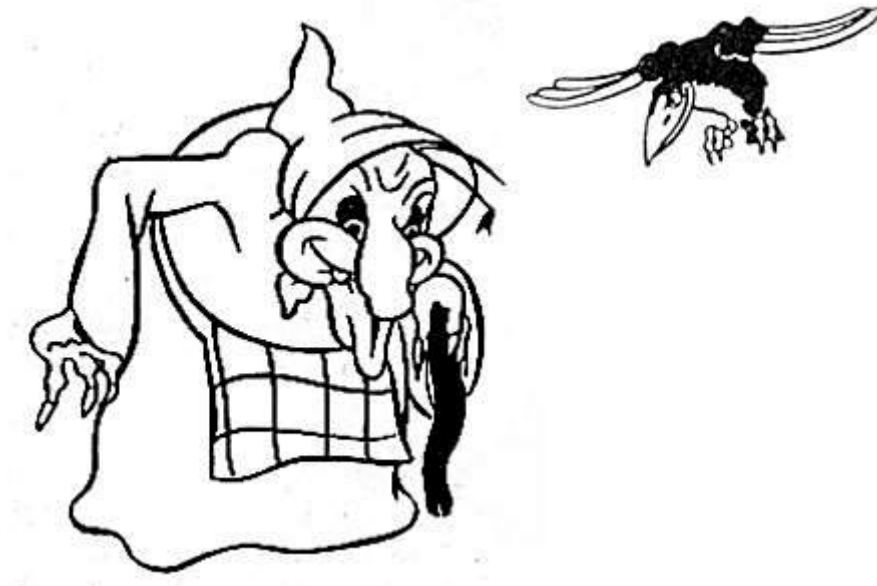
Men efter den nogenlunde vellykkede konfirmationsfest blev det jo heldigvis hverdag igen, selvom jeg holdt såkaldt "blå mandag", det vil sige mandagen fri, sådan som det var skik og brug blandt konfirmander. I øvrigt holdt jeg heller ikke det såkaldte andendagsgilde, for det havde jeg dels ikke lyst til og dels kunne jeg ikke hurtigt nok komme tilbage til arbejdet. Så om tirsdagen den 5. oktober mødte jeg igen op på tegnestuen i Frederiksberggade 28, hvor jeg selvfølgelig først takkede alle for den flotte hilsen og gaven, jeg havde fået fra personalet i anledning af min konfirmation. Men derefter satte jeg mig ned bagved min kære tegnepult, ivrig efter at genoptage og fortsætte tegnearbejdet.

Min læremester Børge Hamberg, som var den, der tegnede og animerede den krævende figur soldaten, var endnu ikke for alvor gået i gang med denne opgave. Han havde dog allerede tegnet og animeret nogle få scener med soldaten, hvor denne kommer marcherende hen ad landevejen. Disse scener var blevet testet på såkaldt skitsefilm (linetest), men hverken Børge selv eller kollegerne var helt tilfredse med resultatet. Soldatens gangbevægelser var for stive og mekaniske, syntes man. Børge valgte derfor, at lade animationen af soldaten hvile indtil videre, hvorfor han i stedet gik i gang med at animere nogle scener med en ugle og de nok så krævende figurer kragen og heksen.

Så vidt jeg erindrer nu så mange år efter, havde min læremester, Børge Hamberg, på det tidspunkt givet mig til opgave at mellemtegne nogle scener med den nævnte ugle, der sidder oppe på loftet af et af byens kirketårne. Uglen vågner op og letter fra bjælken og flyver ud af et af tårnets glughuller og retter kursen mod Rundetårn, hvor den sætter sig på jerngitteret øverst oppe ved observatoriet, hvor astrologen er i færd med at studere stjernehimlen. Men til min store overraskelse og fryd, betroede Børge mig - som min første selvstændige animationsopgave - at animere uglen, hvor den kommer flyvende ind fra billedets forgrund og sætter sig på det nævnte jerngitter. "Det vil du sagtens kunne klare!" lød Børges bestemte, men venlige kommentar, da jeg i min usikkerhed og nervøsitet protesterede og sagde, om ikke det var for tidligt at give mig selvstændige animationsopgaver. Scenen dannede i øvrigt overgang til scenerne med astrologen, som står inde i observatoriet og studerer stjernehimlen gennem den store kikkert.

Det var og er måske ikke verdens bedst tegnede og animerede ugle, jeg fik ud af mine første primitive professionelle forsøg og anstrengelser som selvstændig animator, men uglen fløj og flyver da af sted og sætter sig oppe på jerngitteret

omkring Rundetårns observatorium. Det blev imidlertid ikke kun ved den ene scene med den flyvende ugle, jeg som absolut nybegynder i animationskunsten kom til at animere, for kort efter fik jeg en ny selvstændig opgave. Den bestod i, at animere den sorte krage, idet den kommer flyvende ude fra baggrunden og kredser ind over heksens store hule træ, hvor den til sidst sætter sig på en gren øverst oppe i træet. Scenen dannede overgang til det første møde med den fæle heks, som står foran det store hule træ, hvortil soldaten kort efter ankommer på sin vej ind mod den store stad.

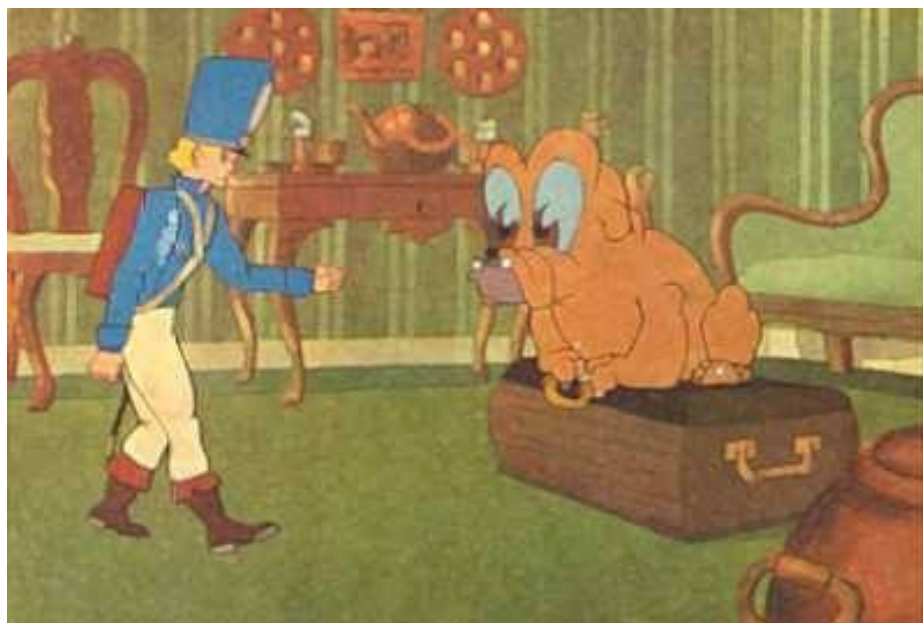

Heksen og kragen i "Fyrtøjet" var de næste figurer jeg havde fornøjelsen af at mellemtegne for Børge Hamberg og siden også animerede enkelte scener med. –Tegninger: © 1946 Dansk Farve- og Tegnefilm A/S og Filmcentralen Palladium.

Scener med heksen blev min næste opgave som mellemtegner, men også i dette tilfælde gav Børge mig nogle scener, som jeg selvstændigt skulle animere. Blandt de selvstændige scener, jeg fik at animere, var en forholdsvis enkel animation af et halvtotal af heksens hånd med knortekæppen, hvormed hun peger på det hule træ, som hun gerne vil have Soldaten til at krybe ned i. Dernæst en mere krævende scene, også i halvtotal, hvor heksen binder tovværket rundt om livet på soldaten, og endelig en scene med et close-up af heksens hoved, hvor hun vredt udbryder et langtrukket "Nej!"

I mellemtiden var Børge gået i gang med at animere scener med den mindste af de tre hunde, der forekommer i eventyret og filmen "Fyrtøjet", den med øjne så store som tekopper. Nogle af disse scener mellemtegnede jeg og andre fik jeg at tegne og animere som selvstændige opgaver. Det var meget lærerigt for mig, at arbejde som assistent for en så erfaren og dygtig tegner og animator som Børge Hamberg, ikke mindst fordi han samtidigt var et højt begavet, rart og omgængeligt menneske, som stort set altid så det positive og optimistiske ved livet og – ikke mindst – ved det meget krævende arbejde, som lagde stort

beslag på både hans evner og kræfter. Han var i reglen altid i godt humør fra morgen til aften, men han tog sin stilling som tegnestuechef og chefanimator seriøst, hvilket han også blev respekteret for af alle, han havde med at gøre. Og nok så vigtigt, han var vellidt af både ledelsen og personalet.

Den mindste af de tre hunde i "Fyrstøjet" var den tredje figur jeg mellemtegnede for Børge Hamberg og siden også animerede enkelte scener med.– Foto fra filmen: © 1946 Palladium A/S.

Det var et herligt arbejde at tegne og mellemtegne den mindste af de tre hunde i "Fyrstøjet"-filmen, og det blev ikke mindre interessant og spændende, da Børge Hamberg en dag helt uventet gav mig til selvstændig opgave at animere hunden, men dog under hans supervision. Han var til det yderste tålmodig med at instruere mig i animationens teknik, men mente, at den bedste måde at lære det på, var at prøve sig frem. Det gjorde jeg så, og eftersom mine animationstegninger blev linetestet, men til min store overraskelse og tilfredshed viste det sig, at min animation blev godkendt af både Hamberg, Allan Johnsen og Peter Toubro. Så jeg følte mig rigtigt som dagens mand i de situationer, for det bekræftede for mig, at min tro på mig selv og mine evner og barndomsdrømmen om at komme til at lave tegnefilm, ikke havde været forgæves.

Men livet gik jo videre til trods for de mange mindre behagelige, eller rettere sagt, uhyggelige begivenheder, der udspillede sig i Danmark under besættelsesårene, og ikke mindst i 1943, hvor tyskerne som følge af storstrejken i juli-august 1943 indførte militær undtagelsestilstand i hele landet, men med størst virkning for befolkningen i de større byer, herunder ikke mindst Københavns befolkning. Den militære undtagelsestilstand blev

ophævet den 6. oktober, men en del af de udstedte forordninger forblev dog ved magt, blandt andet forbud mod strejker og og større forsamlinger.

Samme dag overtog politiet vagten ved Amalienborg og Fredensborg Slot, som siden 29. august havde været udført af tyske soldater. Livgarden måtte dog afvente bedre tider, og den genoptog først vagttjenesten et stykke tid efter besættelsen, nemlig den 10. juni 1945.

SABOTAGE MOD CAFÈ MOKKA I FREDERIKSBERGGADE

Da vi den 29. oktober 1943 om morgenen mødte op på tegnestuen i Frederiksberggade 28, viste det sig, at der aftenen før kl. 22.15 havde været et blodigt bombeattentat mod danserrestauranten "Café Mokka" lidt længere henne i gaden. Vi vidste dog ikke på det tidspunkt, hvad der var sket, men erfarede det først op ad dagen, hvor tysk politi havde afspærret gaden, fordi de ville gennemsøge husene, formentlig for at søge efter spor af gerningsmændene. Som nævnt var der tale om sabotage, det vil sige, at bombeattentatet var blevet udført af et eller flere medlemmer af den danske modstandsbevægelse.

Café Mokka var et meget besøgt sted, fortrinsvis af tyske værnemagtssoldater og unge danske piger, som tilsyneladende ikke tog det så nøje med, at fraternisering med medlemmer af besættelsesmagten var ildeset hos københavnernes, ja, generelt set hos danskerne. Sprængladningen var så kraftig, at lokalet blev fuldstændig raseret og vinduerne ud til gaden blev blæst ud, så at hele gaden ud for stedet fyldtes med glasskår blandet med puds og sprængte løsdele, herunder jernstumper, som sabotørerne havde fyldt bomben med. Der opstod forståeligt nok kaos og panik blandt de mange cafégæster, hvoraf det viste sig, at 4 var blevet dræbt, to tyske soldater, en tysk politimand og en dansk kvinde, og 14 tyske soldater og 26 danske mænd og kvinder blev sårede, som chokerede og fortvivlede kaldte på hjælp inde fra det mørklagte og totalt ødelagte lokale.

Den 9. september 1943 idømte de tyske myndigheder København en bod på 1 mill. kroner, som skulle være betalt inden den 10. september kl. 17. Begrundelsen var, at en tysk vagtmester var blevet skudt af en cyklist. Den 21. september var det galt igen, idet Storkøbenhavn blev idømt en bod på 500.000 kr., fordi endnu en cyklist havde skudt på og såret en tysk soldat. Den største bod blev København dog idømt den 28. oktober som følge af sabotage mod Café Mokka i Frederiksberggade, hvorunder fire tyskere og en dansker blev dræbt og 14 tyskere og 26 danskere såredes.

Det er specielt under den sidste episode, at Strøget blev afspærret af tyske soldater, som stod nede på gaden og pegede op mod os med deres maskinpistoler, hvis vi vovede at kigge ud ad vinduerne. Det må have været dagen efter attentatet om formiddagen, at denne hændelse fandt sted, hvorunder tyske soldater og tyske udrykningskøretøjer havde afspærret Frederiksberggade i begge ender og ved sidegaderne Mikkell Bryggersgade og Kattesundet. De steder blev der posteret maskinpistolbevæbnede tyske vagter, dels for at forhindre folk i at komme ud og dels ind i gaden. Medens nogle tyske soldater og tysk politi var optaget af at undersøge den røgsværtede og delvis ødelagte Café Mokka, var andre i færd med at undersøge de forskellige huse og opgange, formentlig i et forsøg på eventuelt at finde spor efter sabotørerne.

På et tidspunkt, medens aktionen foregik nede på gaden, vovede jeg og et par andre på tegnestuen at kigge ud ad et af vinduerne, og vi så da, at flere mennesker havde søgt tilflugt og stod klumpet sammen ovre ved den lidt tilbagetrukne dobbeltindgang til guldsmedeforretningen og bager Reinhardt van Hauen. En midaldrende, velklædt dame med hat, bøjede sig uforsigtigt fremover, for at kigge hen ad gaden i retning mod Gl. Torv/Nytorv. Pludselig lød der ligesom et "puf", og i samme øjeblik faldt den pågældende dame forover og ned på fortovet, hvor hun blev liggende urørlig. Straks efter bredte der sig en tyktflydende blodpøl ud for damens hoved, og de folk, der stod sammen med hende råbte op og kaldte på en ambulance. En af de to tyske vagter, der stod posteret ved pigtrådsafspærringen ud for Mikkell Bryggersgade, gik frem mod de råbende og gjorde truende tegn til, at de skulle forholde sig i ro. Så drejede han om på hælen og gik tilbage til sin post, tilsyneladende helt uanfægtet af den sårede og måske døende dame, der lå på fortovet.

Tiden falder lang i den slags dramatiske situationer, men i min erindring står det som om der mindst gik omkring tyve minutter til en halv time, før en dansk ambulance ankom ad Mikkell Bryggersgade, hvor den gjorde holdt bagved pigtrådsafspærringen. De to danske reddere gjorde sig klar med båren og ville passere afspærringen, for at gå hen og hente den sårede dame, men de tyske vagtposter gennede dem tilbage bag afspærringen, hvor de måtte vente indtil videre.

Harmen bredte sig blandt os tegnere, for det var tydeligt, at de tyske vagtposter ikke havde i sinde at ville hjælpe den stakkels kvinde, som fortsat lå helt ubevægelig på fortovet, hvor blodpølen ud for hendes hoved i mellemtiden var blevet større. Men vi kunne jo faktisk ingenting gøre, for tyskerne var tydeligvis kun opsat på at hævne sig, ved at lade kvinden forbløde til døde. Først da aktionen blev afblæst omkring en times tid senere, fik de to ambulancefolk lov til at hente den livløse kvinde, og eftersom de kørte bort med hende uden sirene, må man gå ud fra, at de havde konstateret hende død.

I mellemtiden havde to sværtbevæbnede tyske politisoldater også været oppe i nr. 28 og inde på tegnestuen hos os, hvor de fuldkommen tavse, skulende og med tunge støvletramp, og især med maskinpistolerne i truende position, gik lokaliteterne igennem, formentlig i håbet om at kunne finde nogen eller noget, der forekom mistænkeligt, og som måske kunne sættes i forbindelse med den kort forinden udførte sabotageaktion. De to tyskere var uhyggelige at se på i deres tykke grågrønne uniformer og de karakteristiske tyske stålhjelme, der gik helt ned over hovedet og skjulte pande, ører og nakke, så at mændene mere forekom som en slags robotter end som mennesker. Dertil kom den store halvovale jernplade, de hver havde hængende i kæde omkring halsen og ned foran på brystet. I dette tilfælde gik de dog igen, og uden bemærkninger af nogen art. Denne adfærd forekom i sig selv uhyggelig og truende, og efterlod en trykket stemning på tegnestuen.

Vi hørte i øvrigt aldrig senere noget til, om den uheldige kvinde, der blev ramt af en af de tyske vagtposters skarpe skud, havde overlevet eller om hun var død, men vi gættede på det sidste.

Den militære undtagelsestilstand blev først ophævet den 6. oktober 1943, dog med undtagelse af forbuddene mod strejker og forsamlinger, medens spærretiden fortsat opretholdtes, men dog blev lempet til kl. 23-4 i juledagene 24. – 27. december. Nytåret blev i besættelsesårene fejret uden affyring af fyrværkeri, idet dette var blevet forbudt allerede fra 1940 og kom til at vare til og med 1944. Og på grund af spærretiden strakte nytårsfesterne i private hjem sig til hele natten, hvilket jeg selv tydeligt husker, for man var helt groggy nytårsmorgen, også selv om man ikke havde drukket hverken øl eller spiritus. Det var uvant at være oppe så længe. Spærretiden blev først ophævet 10. februar 1944.

Senere kom det frem, at attentatet var blevet planlagt og udført af nogle i øvrigt unavngivne danske sabotører, medlemmer af den kommunistiske modstandsgruppe BOPA (BO = Bolsjevikiske PA = Partisaner). Der var angiveligt tale om en hævnaktion som følge af, at Gestapo kort forud havde arresteret og tortureret en af deres kammerater til døde, som var blevet angivet af en dansk stikker.

De tyske myndigheder reagerede allerede dagen efter, den 29. oktober, med at erklære udgangsforbud i København og pålægge byen en bod på fem millioner kroner. Men modstandsbevægelsen, repræsenteret ved Danmarks Frihedsråd, reagerede også, idet man frygtede for en eskalerende gengældelsesspiral, hvorfor man udsendte en proklamation, der dels gav udtryk for en vis forståelse for hadet til besættelsesmagten, og tog afstand fra brugen af terrorhandlinger i modstandskampen. Det, Frihedsrådet forståeligt nok sigtede

imod, var, at undgå vilkårlige og personligt prægede aktioner, som i virkeligheden skadede så vel det danske folk i almindelighed som modstandskampen i særdeleshed. Opfordringen hjalp åbenbart, for en lignende aktion blev ikke gentaget fra modstandsbevægelsens side under den tyske besættelse af Danmark.

Vi er nu nået frem til november 1943, men jeg har ingen specielle erindringer fra mit privatliv på den tid, udover, at mine to kammerater og jeg fortsatte med vores ugentlige ture i biografen. Det var hovedsagelig biograferne Fasan Bio, Nora Bio, Roxy eller Odeon, vi kom i, men naturligvis i nogen grad afhængigt af, om biograferne spillede nogle matiné-forestillinger, vi alle tre havde lyst til at se. Men kunne vi ikke blive enige herom, valgte vi i stadig større udstrækning, hver for sig at gå i den af biograferne, der spillede en film, som vi havde lyst til at se. Det var i øvrigt en praksis, som vi fulgte i de følgende år, indtil vores fælles biografture til sidst ophørte.

Men indtil videre fortsatte krigen og dermed også besættelsestiden, og de fleste danskere affandt sig med forholdene og afventede, hvad der forhåbentlig ville vise sig at blive bedre tider, hvor Danmark atter var frit. Foreløbig kunne aviserne melde om fortsatte krigshandlinger på Østfronten.

JULEHYGGE - TRODS ALT

Vi var nu i december 1943 og julen og nytåret nærmede sig, og karakteristisk for danskerne var det, at på trods af rationerings- og sparetider ville de allerfleste helst fejre jul som i "de gode gamle dage". Menneskers hverdagshukommelse er jo normalt ikke langtidsindstillet, hvilket formentlig især hænger sammen med, at hver generation stort set kun husker, hvad der er sket indenfor vedkommendes egen levetid, ja, ofte ikke engang det. Glemte for de fleste var Første Verdenskrig og den økonomiske verdenskrise og den deraf følgende store arbejdsløshed i 1930'erne. Og glemme ville danskerne også helst nutiden med dens indtil videre truende udsigter på grund af krigen og besættelsen. Julen med dens århundredgamle traditioner var derfor en kærkommen anledning til for en stund at glemme verden omkring sig, og gemme sig i den nære families hygge.

Tegnerne og måske især tegnepigerne på tegnestuen var i henseende til julen ingen undtagelse fra den øvrige danske befolkning. Derfor samledes man en af de sidste arbejdsdage, i dette tilfælde en fredag, til en julefrokost efter arbejdstids ophør. Der blev især drukket pænt tæt af, hvad der dengang var at få af øl og vin, og af den sidstnævnte slags kunne man kun få dansk vin, herunder portvin, som hurtigt blev døbt "Pullimut". Fik man tilstrækkeligt heraf, blev man ganske enkelt godt beruset. Dette i forbindelse med, at man på

grund af spærretiden måtte holde ud til næste morgen, var medvirkende til, at nogle af tegnerne i en blanding af kådhed og fuldskab teede sig som gale og fik tegnestuen til at ligne en slagmark.

Selv oplevede jeg ved sådanne lejligheder, at der især kunne opstå konkurrence mellem nogle af mændene om de få tilstedeværende kvinders gunst. Det var særlig Otto Jacobsen, som på den tid var single, der forsøgte sig med at tiltrække sig kvindelig opmærksomhed, og i et tilfælde gjorde han kur til den kønne Line Kofoed, som imidlertid afviste ham venligt, men bestemt. I et andet tilfælde var det den meget kønne Karen Margrethe Nyborg, Jacob kurtiserede og forsøgte at 'røve' fra den noget mere charmerende Bjørn Frank Jensen, som på det tidspunkt vistnok var gift, men ægteskabet med den meget smukke fotomodel Edel Hansen var enten gået i stykker eller på vej til det. Hun blev i øvrigt senere gift med tegneren Jørgen Müller, som hun var gift med i mange år og overlevede med en hel del år.

Julehygge – eller måske snarere juleuhygge - på tegnestuen i Frederiksberggade 28. Efter en lang aftens og nats forløb kom det ellers så pæne og ryddelige lokale til at se ud som på billedet her. Men der blev dog sørget for, at alt blev bragt i nogenlunde orden før arbejdstidens begyndelse næste morgen, for et syn som dette huede hverken Allan Johnsen eller Peter Toubro, som aldrig selv deltog i den slags udskejelser. – Foto: © 1943 Arne "Jømme" Jørgensen.

På dette foto ses samme situation som ovenfor, men her er personerne på billedet genkendelige. Det er fra venstre Torben Strandgaard, Helge Hau, Bodil Rønnow, Børge Hamberg og allerbagest Mogens Mogensen. Selv var jeg også til stede ved sådanne lejligheder, men opholdt mig sammen med flere andre tegnere et andet sted i det store lokale, hvor fotografen ikke rettede sit kamera hen. – Foto: © 1943 Arne "Jømme" Jørgensen.

Her ses en lille del af tegnestuens personale under en hyggekomsammen selve juleaftensdag, kort før arbejdstidens ophør. Helt fra venstre ser man Bjørn Frank Jensens profil, derefter (med ryggen til) Bodil Rønnow, Finn Rosenberg med sin kære violin, og delvis bag det lille pyntede juletræ, Børge Hamberg, mellemtegner Erik Mogensen (ved tegnepulsten) og Jenny Holmqvist. Bemærk reolerne i baggrunden. Det var her "Bjørn" eller "Largo" havde de papkasser stående, hvori de forskellige scener blev opbevaret. En sådan kasse ses foroven til venstre. – Foto: © 1943 Arne "Jømme" Jørgensen.

Her ses stort set samme situation som ovenfor, men hvor Bodil Rønnow ikke er med på billedet. Til venstre Karen Margrethe Nyborg, som kigger hen mod fotografen. Finn Rosenberg spiller fortsat på violinen, mens Børge Hamberg formentlig spiller på sin banjo. Erik Mogensen sidder fortsat og tegner, og Jenny Holmqvist kigger stadig hen mod fotografen. Det samme gør Preben Dorst helt til højre. – Foto: © 1943 Arne "Jømme" Jørgensen.

Men som nævnt, så kunne det hænde, at gode gamle og rare Jacob – han var med sine da 29 år den ældste på tegnestuen - mistede hævningerne, når han fik noget at drikke, og følte han ikke at have heldet med sig i sit kurmageri. Det kunne endog hænde, at han gik amok og ødelagde stole og andet inventar, og knuste drikkeglas. I et tilfælde så jeg ham stå og vaske hænder i en håndvask fyldt med ituslåede drikkeglas, hvilket medførte at han skar sine hænder, så blodet flød. Da jeg forsigtigt bebrejdede ham denne absurde handling, svarede han blot med et fjoget grin: "Det renser hænderne så godt!" Næste dag, da han var blevet ædru, kunne han ikke fatte at det var ham, der havde lavet så megen ravage, som tilfældet var, og fuld af fortrydelse og selvbebrejdelse tilbød han naturligvis at rydde op efter sig og erstatte de ødelagte ting.

Anderledes stilfærdigt og hyggeligt gik det for sig, når nogle af tegnestuens medarbejdere holdt julehygge selve juleaftensdagen, hvor en eller flere af pigerne havde medbragt hjemmebagte småkager og der blev serveret erstatningskaffe eller ditto te. Desuden spillede 'husorkestret' eller enkelte medlemmer af denne dygtige kvartet julemelodier, men i moderne, lettere jazzificeret udgave. Nostalgien var i højsædet for en kort stund, inden man sluttede af og tegnerne og tegnepigerne iførte sig vintertøjet og traskede ud i decembermørket, på vej i hver sin retning mod hjemmene i de forskellige bydele, enten på cykel med blændet cykellygte eller med svagt oplyst

sporvogn, for det var de mest almindelige transportmidler dengang. Byen henlå i halvmørke, hvilket primært skyldtes de indførte belysningsrestriktioner og påbud om mørkelægningsgardiner både i private hjem og på kontorer og i forretninger. Privatbiler var der i øvrigt ikke mange af, og slet ikke, da rationeringen af benzin for alvor satte ind. Og de få taxaer, der fandtes dengang, kunne heller ikke altid få benzin, men kørte på et tidspunkt udelukkende på såkaldt gasgenerator, et monstrum, som også blev almindelig drivkraft for lastbiler. Men det brændsel, der blev brugt til disse generatorer, var også rationeret, så derfor kunne man engang imellem se det ejendommelige syn, at f.eks. taxaer blev trukket af heste!

De tyske myndigheder i Danmark må have ment, at det ville øge deres tvivlsomme popularitet, når og hvis de indførte lempelser i de forbud og påbud, som de gerne indførte, i håbet om at kunne opretholde den "ro og orden", som de anså for at være en nødvendig forudsætning for, at de kunne 'regere' landet. Hen mod julen 1943 offentliggjordes en lempelse i spærretiden, idet denne blev 'indskrænket' til 'kun' at vare fra kl. 23 til kl. 4 morgen i dagene 24.-27. december, altså juleaften og 1. og 2. juledag. Den 'normale' spærretid var jo ellers fra kl. 21-5.

På grund af spærretiden trak nytårssammenkomsterne i de private hjem ud til at vare hele natten og indtil kl. 5 morgen, hvor sporvognene og andre køretøjer begyndte at køre igen. Det nærmest myldrede frem med glade og mere eller mindre berusede mennesker, som havde travlt med at komme hjem til sig selv. Men netop på grund af spærretiden var mormor, morfar og Dennis ikke nytårsgæster hjemme hos os, sådan som tilfældet havde været de foregående år. Det blev derfor en forholdsvis stille nytårsaften for os, og for resten ikke mindst, fordi der var udstedt forbud mod at brænde fyrværkeri af. Så nattehimmelen var mørk og ingen lyd hørtes, heller ikke fra patruljerende tyske flyvemaskiner, alt var fuldkommen stille, hvilket på sin vis var velgørende og beroligende for manges anspændte nerver.

LIVET OG ARBEJDET GÅR VIDERE ... TRODS ALT

Efter nytår, der som nævnt på grund af forbud blev fejret uden fyrværkeri, begyndte det daglige arbejde igen, også ved Dansk Farve- og Tegnefilm A/S' tegnestuer rundt om i byen. Men eftersom det var begrænset, hvad jeg selv kendte og kender til de afdelinger, der lå ude på Nørrebro og Østerbro, og der mig bekendt ikke findes særlig mange fotos derfra, i hvert fald ikke nogen, jeg er i besiddelse af, må det stadigvæk blive hovedafdelingen i Frederiksberggade 28, der er det centrale i denne beretning. Et sted og en tegnestue, som blev mit faste tilholdssted i omkring de to år, hvor jeg var den heldige og lykkelige medarbejder på den første lange danske tegnefilm: "Fyrtøjet".

Selv var jeg mere end ivrig efter at genoptage arbejdet, som i den grad interesserede og fascinerede mig, at jeg ikke betragtede det som et pligtarbejde, men som en ren og skær fornøjelse og stor glæde at beskæftige sig med. Normalt plejede jeg at cykle til og fra jobbet, men her i vinterhalvåret benyttede jeg oftere sporvognen som transportmiddel. Jeg kunne enten vælge at gå hen til Nørrebros Runddel og tage linje 5 ind til Gl. Torv, eller gå til Borups Allé og tage linje 8 eller 13 til Rådhuspladsen. Og eftersom vi skulle møde kl. 8 på arbejdet, skulle jeg jo meget tidligt op om morgenen, for dels at kunne nå at gøre mig i stand og tage tøj på, og dels spise morgenmad og endelig gå den et lille kvarter lange strækning til sporvognen, jeg har nævnt ovenfor.

Men det var altså i dette ret så specielle miljø, at jeg kom til at tilbringe lige knapt 2 år, nemlig fra slutningen af juni 1943 og til begyndelsen af juni 1945. Det var to meget indholdsrige og lærerige år, blandt nogle stærkt engagerede og dygtige tegnere og animatorer og øvrige medarbejdere. Derfor efter min egen mening fuldt forståeligt, at den tid kom til at præge både min livsopfattelse og min senere professionelle karriere som tegner, animator, tegnefilminstruktør og – i lidt mindre og beskednen udstrækning – tegnefilmproducent.

På dette foto fra 1943 ses jeg, kun 14 år gammel, siddende ivrigt optaget af at mellemtegne for Børge Hamberg. I baggrunden ses et af de borde, ved hvilke tegnerne sad og udførte deres arbejde dagen lang fra kl. 8 morgen til kl. 17 om eftermiddagen, kun afbrudt af en halvtimes frokostpause midt på dagen. Dette skal ikke forstås negativt, for de fleste af os var så interesserede og entusiastiske med tegnefilm, at vi om nødvendigt gladelig havde undværet pauser. – Foto: © 1943 Arne "Jømme" Jørgensen.

De tegnere og animatorer, som jeg som nævnt kom til at arbejde sammen med – og vel at bemærke ikke kun som junior og elev, men som højt respekteret og værdsat medlem af et team, var alle besat af den hovedinteresse, at skabe en så teknisk og kunstnerisk god tegnefilm, som forudsætningerne, forholdene og omstændighederne gjorde det muligt. Det er derfor også grunden til, at jeg ofrer så forholdsvis megen plads her i selvbiografien til at skildre arbejdet på den film, som skulle blive Danmarks første lange underholdnings-tegnefilm, hvis sujet tilmed var et af de mest berømte eventyr af vores store nationaldigter H.C. Andersen.

(Fortsættes i afsnit 58)